

Nadja Barazutti
Lučka Križmančič
Bruna Visintin

**DELOVNI
ZVEZEK**

ZGODOVINA

**5.
RAZRED**

BESEDILA

Nadja Barazutti, Lučka Križmančič, Bruna Visintin
Evelina Umek, zgodbe
Besedilo Rimski Trst prirejeno po besedilu Barbare Zlobec
Povzetki iz knjig, ki jih je izdal DŠU

ILUSTRACIJE

Barbara Boneta

RECENZIJE

Darja Kerec, Maja Umek, Pedagoška fakulteta v Ljubljani

KOORDINACIJA

Antonella Bucovaz

PREGLED VSEBINE

Anna Roversi

LEKTORIRANJE

Živa Gruden, Vesna Jagodic

STROKOVNA KOMISIJA

Marijan Kravos, Tomaž Simčič, Carolina Visentin

IZDALA

Večstopenjska šola »Pavel Petričič« - Špeter (Videm)
Projekt je bil finančno podprt na podlagi 5. odstavka 11. člena zakona 38/01

Zahvaljujemo se Annalisi Petri (Tiskarna Budin), Stefaniji Rucli, Ceciliji Blasutig, Tini Šinigoj

TISK IN OBLIKOVANJE

Tiskarna Budin, ul. Gregorcic 23, 34170 Gorica

1. natis 2022

Didaktično gradivo v prosti uporabi v skladu s Creative Commons BY-NC-SA

ISBN 978-88-947269-7-8

KAZALO

Grki - Mestne državice	5
Grški dosežki	6
Prvi prebivalci	7
Etruščani	8
Rimljani	11
Legenda o Romulu in Remu	12
Nastanek Rima.....	13
Začetki Rima.....	14
Družbena ureditev	15
Od monarhije do republike	16
Patriciji in plebejci	17
Kartagina in Rim.....	19
Preverjanje o Punskih vojnah	20
Življenje v Rimu: suženjstvo	21
Vera Rimljanov	28
Rimski koledar	29
Ponavljanje o Starih Grkih in Rimljanih	30
Rimska vojska	31
Kršćanstvo	33
Končno preverjanje o Rimljanih.....	34
Rimska oblast na naših tleh	36
Skupno ponavljanje	39

GRKI

MESTNE DRŽAVICE

Opazuj zemljevid, ga pobarvaj in odgovori na vprašanja.

Naštej pokrajine, ki so bile v stari Grčiji.

Katera ljudstva so živela na severnem delu Grčije?

Kateri otok se nahaja na jugu Grčije?

Ali je Šparta mejila na Jonsko morje? DA NE

Kako se je imenoval trg, kjer je bila tržnica in so se odvijale razprave?

Almagià Agorà Liolà

Kako se je imenovalo središče grškega mesta?

Poligon Polis Partenon

Kdo je v mestu opravljal najtežja dela?

Trgovci Sužnji Politiki Filozofi

Grčija je bila sestavljena iz

ene same države, kjer je imel oblast v rokah vladar.

več manjših mestnih državic.

podedovane monarhije.

Agora, Milet

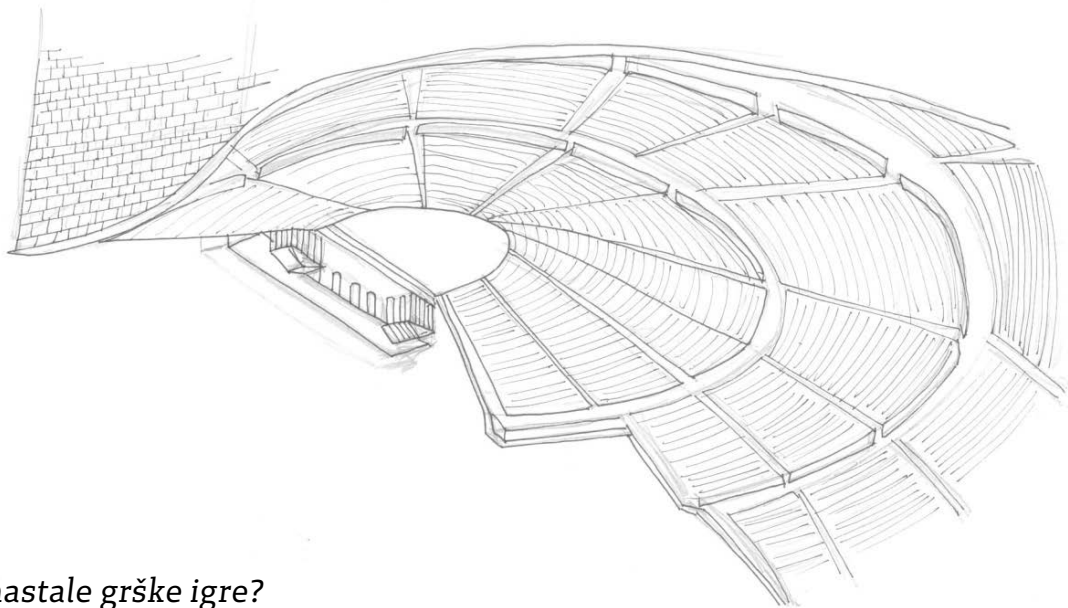

GRŠKI DOSEŽKI

Preberi besedilo, daj mu naslov in odgovori na vprašanja.

Prve gledališke igre so uprizarjali Grki. Igre so nastale iz verskih obredov. Posvečene so bile bogu Dionizu. Dioniz je bil bog rodovitnosti, rasti in veselja. Vsako pomlad in jesen so se Grki njemu v čast našemili v kozlovske kože, hodili po trgih in prepevali. Nato so po mestih zgradili gledališča, kjer naj bi bil kraj za igre. Nastopali pa so lahko samo moški. Na obrazih so imeli maske, zato so lahko nastopali tudi v ženskih vlogah. Posamezne prizore je povezoval zbor, ki je bil nameščen v ozadju. Pisatelji, kot npr. Sofoklej, so začeli pisati igre, tragedije in drame, ki se še danes igrajo po raznih gledališčih.

Kako so nastale grške igre?

Katera gledališča poznaš?

Kdo dela v gledališču?

S pomočjo virov nariši grško gledališče.

PRVI PREBIVALCI

Geograf Strabon (1. stol. pr. n. št.) takole razlaga, kako se je razširilo ime Italija:

»Ob vznožju Alp se začne sedanja Italija. S tem imenom so v preteklosti poimenovali deželo med Sicilsko ožino in Tarentinskim zalivom. Kasneje se je ime razširilo do Alp z vključenima Ligurijo in Histrio. Prvotni Italci so torej dali svoje ime vsem sosedom in ohranilo se je do nastopa rimske oblasti ...«

Poišči na zemljevidu deželo prvotnih Italcev, o kateri govori Strabon.

Kako se imenuje danes?

Napiši ob zemljevidu imena plemen:

- na severu Liguri, Veneti, Galci;
- v Markah Piceni;
- v Toskani Etruščani;
- v Kampaniji Osci;
- v Siciliji Sikuli;
- v Sardiniji Sardi;
- na osrednjem Apeninu Latinci, Umbri, Sabini in Samniti.

ETRUŠČANI

Zgodovinarji se že od antike ukvarjajo z nerešenim vprašanjem o izvoru etruščanskega ljudstva.

Primerjaj Herodotovo razlago z Dionizijevo:

»V Lidiji (dežela Male Azije) je izbruhnila huda lakota. Zato je del prebivalstva pod vodstvom Tirena odšel na pot, da si poišče novo domovino. Ustavili so se blizu Umbrov in si zgradili svoja mesta. Tedaj so po svojem voditelju sprejeli ime Tirenci in opustili prvotno ime Lidijci.« (Herodot)

»Prepričan sem, da Tirenci niso lidijski koloni. Ne govorijo namreč njihovega jezika in niso ohranili običajev prvotne domovine. Zato menim, da se to ljudstvo ni priselilo od drugod, temveč izvira iz tega kraja ...« (Dionizij Halikarnaški)

Katero je tvoje mnenje po branju obeh odlomkov?

Se Herodot in Dionizij lažeta?

Pripoveduje zgodovina izmišljotine?

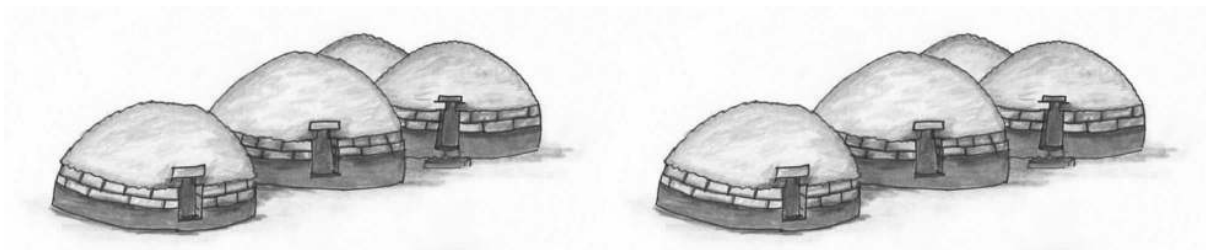

Ali pa niso še odkrili virov, ki bi razkrili resnico?

Izberi primerni odgovor. Pravilne povedi prepisi v zvezek.

Etruščani so bili

- a) rimski vojaki.
- b) predrimsko ljudstvo v srednji Italiji.
- c) civilizacija v Ameriki.

Etruščani so živeli

- a) v srednji Italiji ob Tirenskem morju.
- b) za Alpami v severni Evropi.
- c) v Avstraliji.

Rimljani so premagali Etruščane in

- a) so jim darovali zemljo, hišo in zlato.
- b) so zavladali v srednji Italiji.
- c) so jih izgnali v Afriko.

Priljubljeni etruščanski glasbeni inštrument je bil

- a) kitara.
- b) harmonika.
- c) flavta.

Etruščanske nekropole so bile

- a) prazne in revne.
- b) polne vode za kopanje in zabavo.
- c) okrašene s kipi in freskami.

Etruščani so pisavo prevzeli

- a) po vzorcu grške abecede.
- b) po vzorcu klinopisa.
- c) po vzorcu kitajske pisave.

ETRUŠČANSKE ŽENSKE

Grški zgodovinar Teopomp piše:

»Pri Tirencih ženske skrbno negujejo svoje telo ... Med obedom ne sedijo blizu moža, temveč blizu gostov in nazdravljajo, komur želijo. So zelo lepe in ljubijo pijačo.«

Kakšen je bil položaj etruščanske ženske?

Skušaj izvedeti to iz predloženih virov in z zeleno barvo obkroži pravokotnike s pravilno trditvijo.

SVOBODNO SE JE UDELEŽEVALA
PRAZNOVANJ IN POJEDIN.

NOSILA JE IBRANA OBLAČILA IN
NAKIT TER SI JE LIČILA OBRAZ.

MORALA JE OSTAJATI
VEDNO DOMA.

MOŽ JO JE ZELO CENIL IN
SPOŠTOVAL.

Etruščanski vazi

RIMLJANI

Na zemljevidu označi ljudstva, ki so živel na Apeninskem polotoku pred nastankom rimske države.

Z rdečo barvo določi območje nastanka rimske države.

Kaj pripovedujejo o Romulu in Remu?

Kako sta določila ime svojemu mestu?

Ali poznaš še kakšno legendo o starih Rimljanih?

Poizveduj in napiši kratko obnovo.

LEGENDA O ROMULU IN REMU, SINOVIH BOGA VOJNE MARSJA

Oštevilči *legendo* po pravilnem vrstnem redu.

- ___ Dvojčka sta se nato skregala, Romul je ubil Rema in dal mestu ime Rim.
- ___ Ko sta dvojčka izvedela za svoj izvor, sta ustanovila mesto prav tam, kjer ju je našla volkulja.
- ___ Hči tedanjega kralja Numitorja, kralja Albalonge, se je imenovala Rea Silvia.
- ___ Kljub temu je Rea Silvia zanosila in bogu Marsu rodila dvojčka.
- ___ Volkulja je našla dvojčka in ju dojila. Kasneje ju je našel pastir, ki je dvojčka posvojil.
- ___ Ko so odkrili dvojčka, so princeso zaprli, otroka pa v košari spustili po reki Tiberi, ki teče skozi mesto Rim.
- ___ Rea Silvia je bila svečenica, zato ni smela imeti otrok.
- ___ Dvojčka je reka varno naplavila na obrežje.

NASTANEK RIMA

Označi z **X** pravilno trditev:

Prvi Rimljani so se nastanili na rimskih gričih zaradi

- zmernega podnebja.
- lepega razgleda.
- toplote.

Prisotnost solin v bližini je zelo važna, ker

- sol poveča bistrost.
- sol služi pri konzerviranju hrane.
- sol služi za mumificiranje mrtvih.

Ljudje, ki so ustanovil Rim, so bili

- Sabinci.
- Latini.
- Etruščani.

Prvi ljudje so bili

- ribiči.
- mornarji.
- pastirji.

Na otok Tiberino so se Rimljani naselili zaradi

- izobilja rib.
- boljšega nadzora trgovanja.
- boljših pašnikov za ovčerejo.

Označi z **X** pravilno trditev.

Reka Tibera je važna komunikacijska reka.

DA NE

Na reki Tiberi so se odvijale bitke na brodovju.

DA NE

Močvirnato ozemlje okoli rimskih gričev je bilo zdravo za življenje.

DA NE

Legenda pravi, da so ustanovili mesto Rim 21. aprila leta 753 po n. št.

DA NE

Imena sedmih gričev so:

Kapitol, Kvirinal, Viminal, Eskvilinij, Palatin, Aventin, Celij

DA NE

ZAČETKI RIMA

Prve čase so bili Rimljani predvsem pastirji in kmetje. Njihove dejavnosti opisuje Katon v tem odlomku:

»Moški bodo drobili in stiskali oljke ter pridobivali olje, mleli žito in mesili kruh. Ženske bodo predle volno, ki jo dajejo ovce, in tkale v zimskem času. Moško opravilo bo tudi obdelovanje vrta, vzgoja stročnic in urejanje senožeti, da bo dovolj sena za vso živino.

Treba bo skrbeti za gozdove, iz katerih se bo pridobival les za izdelavo plugov in kmečkega orodja ter drva za pridobivanje oglja, ki se bo prodajalo na tržnici.«

Dopolni povedi s podrobnimi podatki, ki si jih našel/la v dokumentu:

Najpogostejše kulturne rastline so bile: oljka, _____, povrtnine, _____, seno.

Iz gozdov so črpali _____, iz katerega so izdelovali _____; pripravljali so tudi _____, da so se greli.

Drobnica jim je nudila _____, ki so jo ženske najprej spredle in potem tkale.

Prekrižaj vsiljivca.

KAPITOL – KVIRINAL – VIMINAL – ESKVILINIJ – KRIMINAL –
PALATIN – AVENTIN – CELIJ

NUMA POMPILIJ – REM – TARKVINIJ PRISK – SERVIJ TULIJ –
ANK MARCIJ – ROMUL – TARKVINIJ OŠABNI – TULIJ HOSTILIJ

VOLKULJA – MARS – REM – ROMUL – NUMITOR –
SILVIA – TIBERA – SLUŽABNICA

DRUŽBENA UREDITEV

Poveži besedo z definicijo.

PLEBEJCI	BILI SO VOJNI UJETNIKI. Z NJIMI SO RAZPOLAGALI BOGATAŠI. NISO IMELI NOBENIH PRAVIC.
PATRICIJI	BILI SO POTOMCI NAJSTAREJŠIH NASELJENCEV. BILI SO LASTNIKI BOGATIH POSESTEV. IMELI SO VSO PRAVICO IN OBLAST.
SUŽNJI	BILI SO POTOMCI MEŠČANOV, KI SO SE NASELILI V RIMU POZNEJE. BILI SO MALI POSESTNIKI, OBRTNIKI IN TRGOVCI.
LIBERTI	RIMLJANI SO JIH OSVOBODILI, ČE SO SE ODLIKOVALI PRI DRŽAVNIH DELIH ALI PRI GOSPODARJIH.

... in še to:

Senat

Vodila sta republiko z upoštevanjem zakonov.

Tribuna

Predstavljala sta ljudstvo.

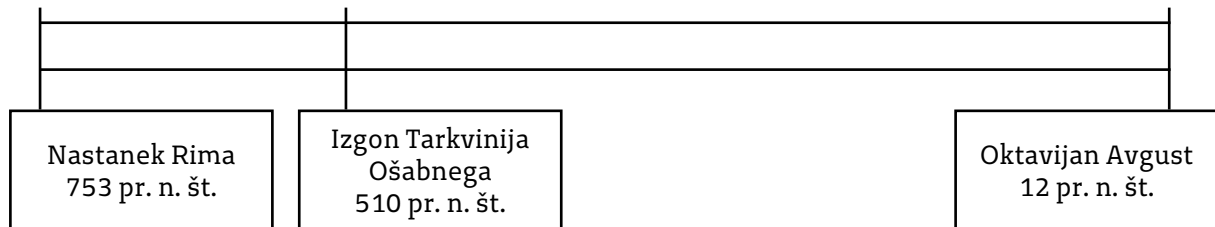
Konzula

Imel je odločilno besedo pri državnem življenju. Sprva so ga sestavljali le patriciji.

OD MONARHIJE DO REPUBLIKE

Z zeleno pobarvaj obdobje republike, z rdečo obdobje monarhije.

Dopolni besedilo z manjkajočimi besedami:

sedem /patriciji /republika /kralji /plemena /plebejci /konzula /sužnji / monarhija.

Rimu so dali prvo družbeno ureditev _____. Bila je torej _____. Kraljev je bilo baje _____. Združili so tri bližnja _____, in sicer Latine, Sabince in Etruščane. Sčasoma pa je postajala oblast vedno bolj avtoritarna. Rimljani so odstranili še zadnjega kralja Tarkvinija Ošabnega. Rimu sta zavladata dva _____. Tako je postal _____. V mladi republiki pa je bilo zelo razgibano. Nastajali so spori med _____ in _____. Povsem brez državljanskih in drugih pravic so bili _____.

Pobarvaj pravilno ugotovitev.

Najhujši sovražniki rimske republike so bili Kartažani.

Najvažnejši staroselci so bili Latini.

Romul in Rem sta baje ustanovila Rim leta 735 pr. n. št.

Etruščani so gospodovali Rimu nekaj stoletij.

Italija je dobila ime po plemenu Italiki.

Aquileio (Oglej) so Rimljani ustanovili, da bi utrdili oblast.

Boji med Rimom in Kartagino so potekali v štirih punskih vojnah.

PATRICIJI IN PLEBEJCI

Preberi besedilo in reši vajo.

Dva antična zgodovinarja nas takole seznanjata z nastankom socialnih razlik v Rimu:

»Romul je ločeval odličnejše po rodu in denarne mogotce od neplemenitih in revežev. Revnejše je imenoval plebejci, premožnejše pa očetje. Plemiči so se imenovali patres (to je očetje) in njihovi potomci patriciji. Romul je odločil, naj se s politiko ukvarjajo duhovniki, uradniki in sodniki. Določil je tudi, naj plebejci obdelujejo zemljo, gojijo živino, trgujejo ...«

(Dionizij Halikarniški)

»Sto izmed najvidnejših patricijev je bilo izbranih za kraljeve svetovalce in vsi skupaj se sestavljali senat. Senat pomeni zbor starih.«

(Plutarh)

S puščicami poveži podatke na desni strani z osebkoma na levi:

PATRICIJI

PLEBEICI

Bili so kmetje, pastirji, trgovci.

Lahko so bili člani senata.

Lahko so postali uradniki in duhovniki.

Bili so plemiški nasledniki starodavnih patres.

Bili so revni in se niso smeli ukvarjati s politiko.

MEDPREDMETNA POVEZAVA: italijanščina

TRISTI CONDIZIONI DEI PLEBEI A ROMA

Leggi il brano tratto da un testo di Tito Livio.

... la guerra contro i Volsci era imminente e la popolazione era in pieno disaccordo. I plebei, infatti, odiavano profondamente i patrizi soprattutto perché potevano essere incarcerati per debiti: essi erano indignati di dover combattere fuori Roma per la libertà e per il predominio, mentre a Roma erano imprigionati e maltrattati, tanto che la loro libertà era più sicura in guerra che in pace, più in mezzo ai nemici che in mezzo ai concittadini. Un sì generale malcontento fu accresciuto dal tristissimo caso di un veterano, il quale era accorso nel Foro e si era messo a raccontare tutte le disgrazie ...

Leggi le domande, sottolinea le informazioni richieste e rispondi nel quaderno.

Perché i plebei odiavano i patrizi, secondo Tito Livio?

Quando sentivano che la loro libertà era più sicura? Perché?

Quale personaggio accresce il malcontento?

A ROMA DURANTE LA REPUBBLICA

Leggi e sottolinea solo le affermazioni vere.

Nel primo periodo della Repubblica i Romani conquistarono i territori limitrofi.

Nel 509 a. C. i domini romani comprendevano tutte le coste del Mediterraneo.

Il governo era tenuto da due consoli, coadiuvati dal Senato.

Dopo tre guerre lunghe e devastanti Roma sconfisse Cartagine.

Giulio Cesare era un famoso Tribuno della Plebe.

A Roma, nel periodo dal VI al I secolo a. C., non ci furono schiavi.

I Romani cominciarono a costruire opere pubbliche, come strade e acquedotti.

KARTAGINA IN RIM

Odgovori na naslednja vprašanja ali dopolni povedi.

- Kje je nastalo mesto Kartagina?
- Kdo jo je ustanovil?
- Je bila Kartagina močnejša na morju ali na zemlji?
- Kako so še pravili Kartažanom?
- Koliko punskih vojn je bilo?
- kateri otok sta skušala osvojiti bodisi Rim kot Kartagina?
- Kje so se predvsem odvijali boji druge punske vojne?
- Kakšne posledice so imele vojne za rimsko prebivalstvo?
- Kaj so pridobili Rimljani po punskih vojnah?
- Kaj veš o feničanskih kolonijah?

○ V drugi punski vojni je Hanibal prekoračil _____ in boji so se nadaljevali v/na _____

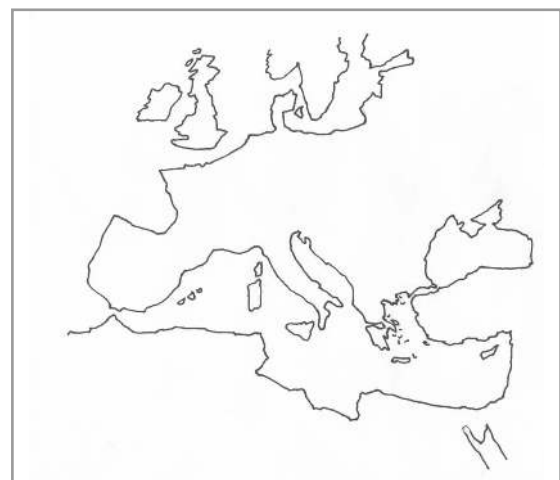
○ Tretja punska vojna se je odvijala v/na _____, zmagali so Rimljani in Kartagina je _____

Prekrižaj pravilni odgovor.

- Rim in Kartagina sta hotela zavladati nad Sredozemljem. DA NE
- S punskimi vojnami je zagospodoval mir med mestoma. DA NE
- Rimljani so bili v prvi punski vojni premagani. DA NE
- "Cartago delenda est" pomeni "Kartagina mora obstajati". DA NE
- Rimljani so bili v drugi punski vojni premagani. DA NE
- Hanibal je bil poveljnik Kartažanov. DA NE

○ Na prvem zemljevidu označi rimsko in kartažansko posest pred punskimi vojnami.

○ Na drugem zemljevidu označi rimsko posest po punskih vojnah.

PREVERJANJE

PREVERJANJE O PUNSKIH VOJNAH

Dopolni povedi z naslednjimi besedami:

Hanibal, Puncih, Rimljani, sloni, Kartažane, vojsko, Sicilijo, punski vojni, mesto, ladjevje, Sredozemljem, Kartagina.

_____, nekdanja feničanska kolonija, je imela močno _____ in je gospodovala nad zahodnim Sredozemljem. Nasprotje med _____ in Kartažani je pripeljalo do treh punskih vojn. Imenovane so po _____, kot so Rimljani imenovali _____. Po prvi punski vojni so Rimljani osvojili _____, ki je postala prva rimska provinca.

V drugi punski vojni se je pri Kartažanih pojavil vojskovodja _____. Prišel je z ogromno vojsko in tridesetimi _____ do Apeninskega polotoka in je premagal presenečene Rimljane.

Rimljani so zbrali novo _____ in premagali Hanibala.

V tretji _____ so Rimljani navalili na _____ Kartagino, ga požgali in tako zagospodovali nad _____.

ŽIVLJENJE V RIMU: SUŽENJSTVO

Kakor vsi stari narodi so tudi Rimljani poznali suženjstvo. Trije latinski pisci svetujejo, kako ravnati s sužnji:

»Ne ubij vojnega ujetnika, ker ga lahko prodaš. Naj v pomanjkanju in revščini orje in prevaža žitarice in živila.« (Horac)

»Bivališča sužnjev, ki se lahko prosto gibljejo, morajo biti obrnjena proti jugu: za vklenjene je primerna skupna spalnica v kletih stavb, ki imajo majhna okna za svetlobo ...« (Kolumela)

»Prodajo naj se ostareli volovi, nezdrave živali in ovce, stari suženj in vse nekoristno.« (Katon)

Kaj zveemo v teh treh odlomkih o položaju sužnja v Rimu?

Da bolje razmisliš, dopolni te povedi:

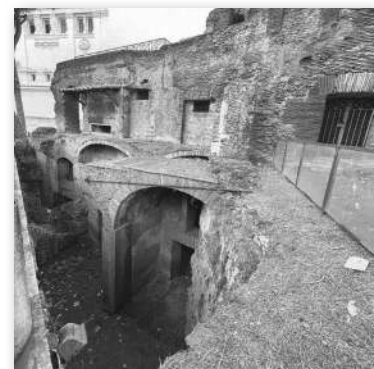
Sužnji so bili predvsem _____ ujetniki in so jih izkoriščali za delo _____ . Njihove življenjske razmere so bile strašne. Večkrat so bili vklenjeni v _____ . Ko niso bili več _____ , so jih gospodarji _____ .

ŽIVLJENJE V RIMU: INSULA

Pisatelj Juvenal opisuje življenje v enem izmed tolikih rimskih ljudskih bivališč:

»Stanujemo v mestu, ki ga držijo pokonci podporniki, kajti to je edini način, s katerim upravitelji zadržujejo podirajoče se zidove: razpoke vsakega starega zidu mašijo in nam zagotavljajo, da lahko brezskrbno spimo. Sliši Kaja klicati: »Vode, vode.« Pod tabo se v tretjem nadstropju že kadi. Ti pa tega nisi opazil. Na spodnjih stopniščih si vsi prizadevajo gasiti, kdor pa stanuje v zadnjem nadstropju, skoraj vedno ... zgori živ.«

V času, ko Juvenal to piše, so bila ljudska stanovanja (insulae) napol lesene, podirajoče se stavbe, brez tekoče vode. Varne niso bile niti pred požari.

Mestni upravitelji (nadaljuj sam/a s povzetkom pridobljenih spoznanj) _____

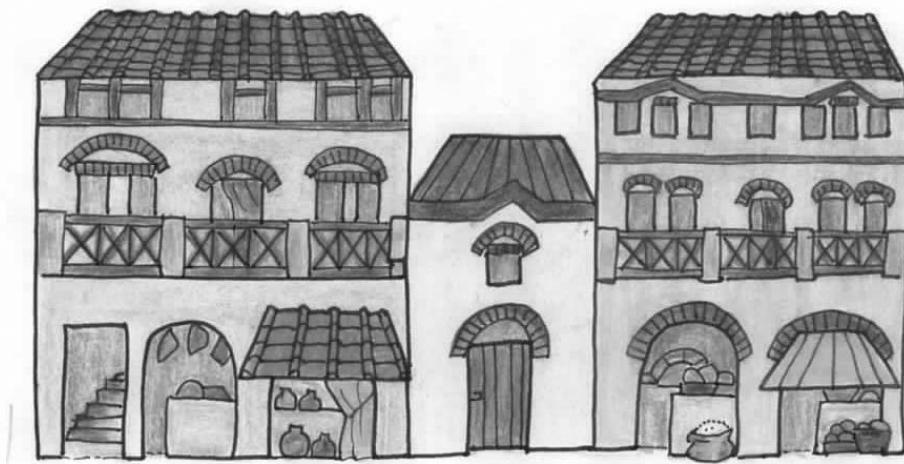

ŽIVLJENJE V RIMU: HIŠE

Nariši domus in insulo.

Nato napiši, če se poved nanaša na domus ali insulo.

DOMUS

INSULA

Grajena je bila na dveh nadstropjih.

Bila je hiša revnejših rimski družin.

V njej je živela samo ena družina.

Bila je hiša aristokratov.

Ni imela stranišč.

Imela je več soban.

Bila je mrzla in nezdrava.

Imela je več namenskih prostorov.

V notranjosti je imela vrt.

Zgrajena je bila samo na enem nadstropju.

Lahko je bila visoka tudi 20 m.

Notranjost hiše bogatašev

ŽIVLJENJE V RIMU: JEDI

Doma zberi fotografije iz obdobja Rimljanov. Pri tem si lahko pomagaš s spletnimi stranmi ali zgodovinskimi knjigami.

Kakšna je bila njihova hiša?

Katero hrano so jedli?

Kako so se oblačili?

Kaj so delali?

Kako so vzgajali otroke?

Kako so živele rimske žene?

S čim so se ukvarjale?

Katere možnosti so imeli sužnji, da so se uveljavili v družbi?

Če želite, v razredu pripravite dvojice.

Pogovorite se.

Povejta drug drugemu, do katerih ugotovitev sta prišla.

Skupaj z učiteljico napišita na tablo miselni vzorec vajinih ugotovitev.

Pozanimaj se o današnji tipični rimski kuhinji. Napiši recept, če ti je jedilnik všeč.

DELAVNICA

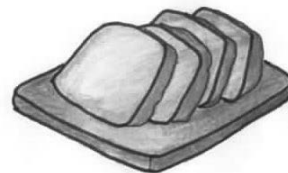

S pomočjo zgornjih podatkov izdelaj jedilni list.

S pomočjo odrasle osebe pripravi značilno sladko rimsko jed.

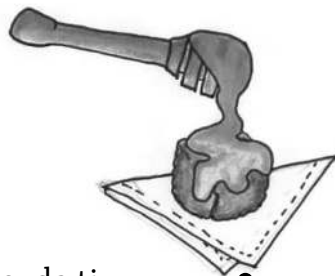
Potrebuješ:

- ✓ mleko,
- ✓ olje,
- ✓ med,
- ✓ 4 kruhove rezine.

Potek:

1. Zreži kruh na rezine.
2. Namoči ga v mleku.
3. Vprašaj odraslo osebo, da ti namočeni kruh ocvre v toplém olju. Počakaj, da se ohladi.
4. Kruh namaži z medom in ponudi.
5. DOBER TEK!

... in še nekaj idej za vaje ...

Poimenuj predmete.

Pripiši posodi in opremi imena.

Napiši namen in uporabo.

Sestavi jedilnik za bogatega rimskega meščana.

ŽIVLJENJE V RIMU: ZASEBNE ŠOLE

V antičnem Rimu so bile šole zasebne in družine so same plačevale učitelje.

Največkrat, kot smo že napisali, se je kar oče ukvarjal z izobrazbo otrok. To nam izpričuje tudi naslednji odlomek, ki ga je napisal zgodovinar Plutarh. Govori o Katonu Utičanu, pomembnem antičnem politiku, ki je živel v letih od 95 do 46 pr. n. št.

“Kato se je spremenil v učitelja literature, prava, telovadbe in je učil sina sabljanja, jahanja, rokoborbe, prenašanja vročine in mraza, plavanja čez Tiberu.

Sam pripoveduje, da je lastnoročno napisal z velikimi črkami zgodovino Rima, da bi deček našel doma pomoč pri spoznavanju preteklosti svoje domovine.”

Katere podobnosti in razlike opažaš med vzgojo rimskega otroka in svojim šolskim življenjem?

Naslednje besede postavi na pravo mesto.

stilo / besedami / oče / domačega / izobraženi / papirusu / voska / družini

Prvo izobrazbo so otroci dobili v _____. Prvi učitelj je bil _____, ki je učil otroke z zgledi prej kot z _____. Otroci revnih družin niso bili deležni nobene vzgoje, medtem ko so otroci bogatih Rimljanov imeli _____ učitelja. Po navadi je bil _____ grški suženj. Učil jih je branja, pisanja, računanja in govorništva. Otroci so pisali na posebne tablice iz _____, ki so jim pravili _____. Prebirali so iz knjig, ki so bile napisane na _____, zavite okoli okrogle paličice.

ŽIVLJENJE V RIMU: JAVNE ŠOLE

Javne šole so nastale v obdobju rimskega cesarstva. Otroke so najprej vzgajale matere. Učile so jih olike, spoštovanja, ljubezni do domovine in pokorščine do bogov.

Pri sedmem letu starosti so dečki revnejših družin spremljali očeta v službo ali na polje. Deklice so ostale doma. Premožnejše družine so pošiljale dečke v javno šolo, kjer so se učili pisati na povoščene tablice, brati in računati. Ko so dorasli, so se učili slovnico. Važen predmet je bilo govorništvo. Poklic učitelja v Rimu ni bil spoštovan, zato je bila tudi plača temu primerna. Pogosto so morali učitelji poleg poučevanja opravljati še kakšno drugo dejavnost (prepisovanje ...). Delo učitelja so opravljali svobodni ljudje, velikokrat pa tudi sužnji. Ti so bili večinoma grškega rodu. Tudi učenci so se do učiteljev velikokrat vedli nespoštljivo, zato so morali ti velikokrat povzdigniti glas oz. je bil njihov stalni pripomoček tudi šiba.

Obkroži pravilen odgovor.

Javne šole so obiskovali

- a) vsi otroci.
- b) premožni dečki.
- c) dečki in deklice.

Učenci so pisali

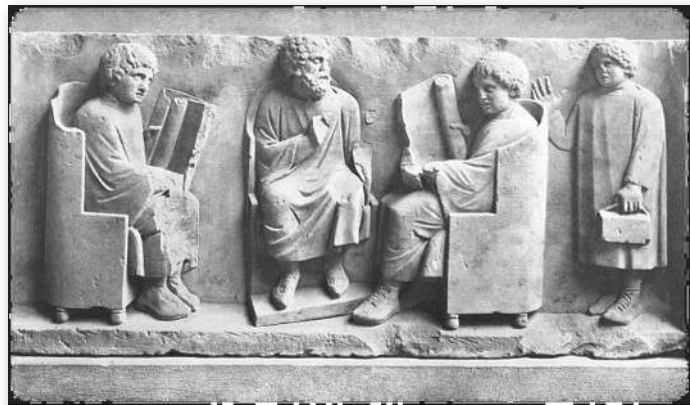
- a) v učbenik.
- b) v zvezek.
- c) na voščeno tablico.

Učitelji so bili

- a) popustljivi.
- b) zelo zahtevni in strogi.
- c) vedno nasmejani.

Važen predmet je bilo/a

- a) govorništvo.
- b) informatika.
- c) angleščina.

Učenje pri domačem učitelju

ŽIVLJENJE V RIMU: DELO

Spodnja reliefa nagrobnih spomenikov prikazujeta vsakdanje življenje Rimljanov

Oglej si ju, nato izpiši v zvezek spodnje povedi in jih dopolni z besedami.

majhna opica / prodajni pult / prodajalki / orodje / klešče / oblikovati / pogajati se / kladivo

Kovačija

Kovač udarja s _____ po nakovalu, da

_____ vroče železo, ki ga drži s _____.

Zgoraj vidimo nekaj _____, ki ga je sam izdelal.

Prodajalna jestvin

_____ za _____ oddajata blago. Drugi

prodajalec _____ za ceno prašička. V trgovini je tudi

_____, ki sedi na prodajnem pultu. Razpoznati je mogoče naslednja živila: _____

_____ (napiši sam/a).

VERA RIMLJANOV

Iz verskih obredov nekega ljudstva lahko spoznamo tudi njegov način življenja.

O vernosti Rimljanov govorita sledeča vira:

Pesem boginji Cereri.

»Obvaruj čredo in pastirje, bolezni naj se oddaljijo od mojih hlevov. Daleč naj gre grda lakota in naj ne zmanjka trave in listja.«

Daritev mejnemu bogu Terminusu.

»Tam, kjer mejita posestvi, se dviga oltar. Oba lastnika položita na oltar venec in pogačo, gospodinja pa prinese malo ognja. Na oltarju zakoljejo jagnje, zakoljejo svinjo. Bog Terminus sprejme daritev.« (Ovidij)

Mozaik, prizor božanstev

Katere podatke lahko najdeš v pravkar prebranih besedilih: ali so bili Rimljani predvsem trgovci ali pastirji?

MEDPREDMETNA POVEZAVA: italijanščina

DIVINITÀ

Le principali divinità romane erano dodici e tutte avevano un corrispondente nella religione greca: quale? Colora come nell'esempio.

DIVINITÀ ROMANE

MINERVA

GIUNONE

NETTUNO

MARTE

VESTA

CERERE

APOLLO

DIANA

MERCURIO

VENERE

GIOVE

VULCANO

Apolon

DIVINITÀ GRECHE

APOLLO

DEMETRA

ARTEMIDE

ZEUS

ERA

ARES

HERMES

EFESTO

POSEIDONE

AFRODITE

ESTIA

ATENA

RIMSKI KOLEDAR

Po najstarejšem rimskem koledarju se je novo leto začinjalo prvega marca in je imelo prvotno 10 mesecev. Vsak mesec je imel tri stalne dneve, po katerih so urejali tudi ostale. Prvi dan se je imenoval kalende (od tod ime koledar), 13. ali 15. dan pa ide.

MAREC	prvi mesec, imenovan po bogu vojne Marsu
APRIL	drugi mesec, od glagola aprire, odpreti pot pomladi
MAJ	tretji mesec, po Jupitrovi ženi Junoni
KVINTILIJ	peti mesec
SEKSTILIJ	šesti mesec
SEPTEMBER	sedmi mesec
OKTOBER	osmi mesec
NOVEMBER	deveti mesec
DECEMBER	deseti mesec

Numa Pompilij je tem desetim mesecem dodal še dva:

JANUAR	bogu Janu posvečen mesec
FEBRUAR	februar – spomin na mrtve

Koledar so ponovno preuredili v času cesarja Julija Cezarja. Preuredili so ga po sončnem letu na 365 dni. Znan je pod imenom julijanski koledar, šele v 16. stoletju ga je zamenjal gregorijanski koledar, ki ga uporabljamo še danes.

Odgovori:

Kaj veš o julijanskem koledarju?

Kje je še sedaj v veljavi?

V čem se razlikuje od gregorijanskega?

PONAVLJANJE O STARIH GRKIH IN RIMLJANIH

Primerjaj življenje starih Grkov in starih Rimljanov.

	GRKI	RIMLJANI
DOM		
VZGOJA		
BOGOVI		
PREHRANA		
KOLEDAR		
SLOJI		
OBLAČILA		
JUNAKI		

Veliki cirkus v Rimu

RIMSKA VOJSKA

V učbeniku preberi besedilo o rimski vojski in poizveduj o rimskem načinu vojskovanja. Kaj več lahko izveš v knjigi *Zgodovina rimske vojske* iz zbirke *Kako so živeli*, MK, 1990.

Kako je bila urejena rimska vojska?

Kdo so bili legionarji in kako so bili oboroženi?

Rimski vojaki

Rimski zgodovinar Tit Livij opisuje boj rimskih legij z makedonsko vojsko, ki je bila razporejena v »falango«:

»Poseg druge legije je uničil makedonsko falango. Vneli so se številni spopadi, ki so povzročili zmedo in razbitje falange. Njena sila je neustavljiva, dokler ostane strnjena in so vse njene sulice naperjene, če pa je napadena na več mestih, bodisi z boka bodisi od zadaj, se razkropi in klone. Tako se je zgodilo ob napadu majhnih rimskih enot: kjer so se pojavile praznine, tja so Rimljani vrinili svoje čete – manipule.«

Ta odlomek dokazuje, da je rimska vojska vpeljala nov način vojskovanja.

Opiši ga tako, da boš postavil/a besede na pravo mesto.

Makedonci / legije / vrste / prodreti / čete

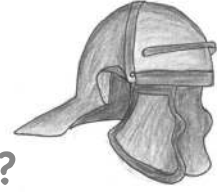
Medtem ko so se _____ bojevali zvrščeni v falangi, v strjenih in združenih _____, so Rimljani zvrstili _____, ki so se delile na številna _____. Tako so z lahkoto _____ v falange in razkropili sovražnikove vrste.

MEDPREDMETNA POVEZAVA: angleščina

ROMANS – INVASION

What was Britain like before Romans?

Before the Romans invaded, *Celts* lived in Britain. There were lots of different *tribes* ruled by kings or chiefs. Chiefs often fought one another. A chief would lead his warriors into battle in chariots pulled horses. For defence against enemies, they built *forts* on hilltops. These hillforts had earth banks and wooden walls.

In Celtic Britain there were no towns. Most people were farmers living in villages. They made round houses from wood and mud, with *Thatched roofs*. There were no roads. People travelled by boats on rivers, or along muddy paths. Some British Celts crossed the sea to trade with other Celts in the Roman *Empire*.

A modern construction of a Roman fort

KRŠČANSTVO

Prečrtaj neustrezne besede.

Jezus Kristus se je rodil v Rimu / Palestini.

Jezus Kristus se je rodil med vladanjem Julija Cezarja / Oktavijana Avgusta.

Njegovi prvi učenci so bili farizeji / apostoli.

Njegovi nauki so zapisani v evangeliju / zakoniku.

Odgovori na vprašanja:

Kako so se imenovali podzemni hodniki izven mesta?

Zakaj so cesarji preganjali kristjane?

Kako se imenuje prostor, kjer so številni kristjani izgubili življenje?

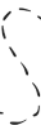

Kdo je dal svobodo krščanski veri in kdaj?

Kako se imenuje cesarjev odlok?

PREVERJANJE

KONČNO PREVERJANJE O RIMLJANIH

Označi, ali so trditve pravilne ali napačne. Napake popravi.

Stari Rimljani so bili enobožci. DA NE

Rimska družba je bila razdeljena na patricije, plebejce in sužnje. DA NE

Vsa oblast v rimski republiki je bila v rokah plebejcev. DA NE

Vojne z Galci so imenovane punske vojne. DA NE

Rimljani niso osvojili Kartagine. DA NE

Rimska vojska je bila razdeljena na legije. DA NE

Rimska vojska je bila slabo urejena. DA NE

Julij Cezar je bil spreten vojskovodja in sposoben dosmrtni konzul. DA NE

Oktavijan Avgust je v rimski državi postavil temelje cesarstva. DA NE

V Avgustovi dobi se je rodil Jezus Kristus, ki je oznanjal novo vero, krščanstvo. DA NE

Terme so gledališča. DA NE

Amfiteater je zgradba z ovalno ali okroglo areno. DA NE

V areni so se bojevali centurioni. DA NE

Dopolni besedilo z ustreznimi besedami ali besednimi zvezami.

Zahodno rimsko / propadom / Male Azije / cesarstvo / državljanskih vojn / Kartagine / vzhodno rimsko / Milanski edikt / germanska / upirati / Oktavijan / vodili / patriciji in plebejci / Teodozijem / Španije

Rimska republika je hitro dosegla svoj obseg, še posebno po padcu _____ . Osvojila je nešteto dežel, pridobila pa je tudi najrazličnejše kulture, navade, običaje od _____ pa do _____ . Imela pa je nešteto notranjih težav. Večali so se spori med _____ , sužnji so se začeli _____ , vedno več je bilo revnejšega prebivalstva. To je privedlo do _____ .

Več sposobnejših mož je imelo rimsko oblast v rokah, npr. brata Grakha, Marij, Sula, Pompej, Cezar in na koncu še _____ . Oktavijan Avgust je ustanovil _____ . Pod njegovim vladanjem je bilo cesarstvo na gospodarskem, kulturnem in političnem višku.

Nato so rimsko cesarstvo _____ bolj ali manj sposobni možje, celo kruti ali pa nemočni, da bi rešili državo pred neizbežnim _____ .

Rimska kultura, jezik in tudi krščanstvo so po več stoletjih dosegli svobodo. _____ je to zapečatil. V rimsko državo pa so začela vdirati razna _____ plemena. Cesarstvo so razpolovili. _____ cesarstvo je pod _____ leta 476 po n. št. propadlo, medtem ko je _____ cesarstvo živelo še nadaljnjih tisoč let.

RIMSKA OBLAST NA NAŠIH TLEH

Odgovori na vprašanja.

Katera je bila tretja rimska provinca?

Kdaj je prišlo do ustanovitve Ogleja?

V kaj se je razvil ta kraj?

Zakaj je dobil naziv drugi Rim?

Kaj si lahko ogledaš v Ogleju?

Kaj je forum, kaj je bazilika in kaj je amfiteater?

Kaj veš o rimski koloniji v Trstu?

Kako se je mesto takrat imenovalo?

Kaj je stalo na vrhu griča sv. Justa?

Kje se danes nahajajo rimski ostanki v Trstu?

Zakaj je bilo takrat pomembno naselje Štivan?

V kateri tehniki so Rimljani gradili ceste?

Zakaj so Rimljani gradili cestno omrežje?

Kako je potekala glavna os Oglej – Ljubljana?

Kdaj in kje se je rimska oblast ustalila na območju Slovenije?

Kako se je v tistih časih imenovala Ljubljana?

Kje je ležala?

Kakšno obliko je imelo mesto?

Čemu so služili obzidje in jarki?

Kdo je raziskoval Emono?

Kakšne sledi so zapustili Rimljani?

Kako je rimska oblast vplivala na gospodarski in družbeni razvoj?

Kje se danes nahajajo izkopani predmeti?

Nekaj idej za enodnevne izlete, ki nas lahko povedejo v antični rimski svet:

- sprehod po Ogleju (forum, ostanki pristanišča, nekropola),
- amfiteater in Avgustovo svetišče v Pulju,
- ostanki mestnega obzidja (Rimski zid) in kip Emonca v Ljubljani (v parku Zvezda),
- lapidarij z reliefi v Celju,
- svetišče, posvečeno bogu Mitri (mitrej), na Ptuj,
- družinske grobnice (Rimska nekropola) v Šempetru v Savinjski dolini.

Poveži antične in današnje toponime:

Aquileia

Ajdovščina

Tergeste

Reka

Fluvium frigidum (Castra)

Ljubljana

Tarsatica

Vrhnika

Longaticum

Trojane

Emona

Oglej

Nauportus

Ptuj

Atrans

Logatec

Poetovio

Trst

Celeia

Drnovo pri Krškem

Neviodunum

Celje

Ad pirum

Hrušica

Poskusi še sam določiti, kje je kaj.

Pri raziskovanju zgodovine pojdi na sprehod po rimskem Trstu. Največ materialnih zgodovinskih virov se hrani v muzejih, zato obišči jih in se pozanimaj, kako so živeli stari Rimljani in kaj so zgradili v naših krajih.

Odgovori na naslednja vprašanja:

V muzeju te je sprejel kustos ali kustosinja. Kaj ti je razložil?

Kaj ti je bilo v muzeju všeč?

Ali je v tvojem okraju še kakšen muzej?

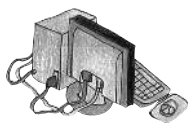
Katerega si obiskal in kaj si videl?

V katerem muzeju se hranijo zgodovinski viri v obliki zapiskov?

Svoje ugotovitve predstavi v sintezi miselnega vzorca.

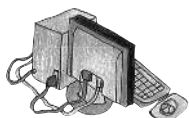
Prikaži utrinke ogleda muzeja s fotografijami in risbami.

MEDPREDMETNA POVEZAVA: ITALIJANŠČINA

Viaggio nel tempo: Vulcano, traduzione Mauro Rossi, edizione EL, 2002, San Dorligo della Valle;

Leggi il libro e componi un tema: Pompei, museo all'aperto.

MEDPREDMETNA POVEZAVA: MATEMATIKA

Okno v svet 3, Rimske številke, str. 177, 178.

SKUPNO PONAVLJANJE

Prečrtaj vsiljivce.

ETRUŠČANI	RIMLJANI	ASIRCI
NEKROPOLA	SARKOFAG	PAPIRUS
FORUM	AMFITEATER	EIFEL
PATRICIJI	PLEBEJCI	FARAON
ROMUL	JULIJ CESAR	NAPOLEON
EMONA	TERGESTE	LONDON
EVANGELIJ	APOSTOLI	KORAN

Primerjaj sledeče civilizacije. Preriši preglednico v zvezek in jo izpolni.

	GRKI	RIMLJANI	ETRUŠČANI
NASELITEV			
DRUŽBENA UREDITEV			
ŽIVLJENJSKE NAVADE			
DOSEŽKI			
VZGOJA			
VLOGA ŽENSKE			
ODKRITJA ARHEOLOGOV			

ISBN 978-88-947269-7-8

Didaktično gradivo v prosti uporabi v skladu s Creative Commons BY-NC-SA

Progetto realizzato con il finanziamento ex art. 11 comma 5 della legge 38/01
Projekt je bil finančno podprt na podlagi 5. odstavka 11. člena zakona 38/01